

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ХРИСТО БОТЕВ“

гр. Септември 4490, обл. Пазарджик, бул. „България“ №42
тел: 03561 2134, 03561 2324
e-mail: info-1301788@edu.mon.bg

УТВЪРЖДАВАМ:

ГАЛИНА ДИШКОВА /п/ /п/

Директор на СУ „Христо Ботев“

Заповед № РД 04-2-7/16.09.2024 г.

ПРАВИЛНИК ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД

УЧЕБНА 2024/2025 ГОДИНА

Правилникът е приет на Общо събрание на проведено заседание на 13.09.2024 година с Решение
№ 12 от Протокол № 5 съгласно чл. 127, ал. 1, т. 3 от Кодекса на труда

ГЛАВА ПЪРВА

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. *Настоящият Правилник е изработен на основата на Инstrukция на МОН от 05.07.1996 г. за изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в системата на народната просвета, Указание на МОН по прилагане на Инstrukцията, Закон за здравословни и безопасни условия на труд и Наредба № РД-07-2 от 16 декември 2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.*

Чл. 2. С този правилник се определят изискванията за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището.

Чл. 3. Правилникът се отнася за всички участници в учебно-възпитателния процес и трудова дейност (ученици, педагогически специалисти и непедagogически персонал) и урежда техните права и задължения по осигуряване и контролиране на БУВОТ.

Чл. 4. Правилникът се утвърждава от директора на училището, не по-късно от началото на учебната година.

Чл. 5. Правилникът се актуализира при въвеждане на нови съоръжения, учебно-технически средства, материали и вещества, при изменение на правилата, нормите и изискванията за безопасност на труда в Република България.

РАЗДЕЛ I

ОБЛАСТ И РЕД ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВИЛНИКА

Чл. 6. Правилникът се отнася за учениците, педагогически специалисти и непедagogическия персонал в СУ „Христо Ботев”- град Септември, както и за лицата, които по различни поводи се намират в училищната сграда, площадки, терени и други.

Чл. 7. За осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд при провеждане на възпитанието, учебната, извънкласната и извънучилищната дейност и при извършване на трудови дейности се спазват установените в Република България единни правила за безопасност на труда.

Чл. 8. Отговорност за изпълнението на правилника носи училищното ръководство.

РАЗДЕЛ II

ПРАВА, ЗАДЪЛЖЕНИЯ И ОТГОВОРНОСТИ НА ДЪЛЖНОСТНИТЕ ЛИЦА, РОДИТЕЛИТЕ И УЧАЩИТЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ И СПАЗВАНЕ НА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ВЪЗПИТАНИЕ, ОБУЧЕНИЕ И ТРУД

УЧИЛИЩНОТО РЪКОВОДСТВО:

Чл. 9. Отговаря за цялостното изпълнение на изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училище по действащите нормативни документи, указания и заповеди на министерството, по въпроси на охраната на труда.

Чл. 10. Утвърждава правилника за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училището, което ръководи.

Чл. 11. Организира запознаването на учениците, педагогическия персонал, непедagogическия персонал и родителите с настоящия правилник и негови последващи актуализации.

Чл. 12. Създава условия за опазване на живота, предпазване от рискове и укрепване здравето на учещите се.

Чл. 13. Назначава длъжностно лице с подходящо образование и подготовка за осъществяване на координация и контрол по осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.

Чл. 14. Организира щателен преглед на цялата база преди започване на новата учебна година, поддържането на реда и хигиената на територията на СУ „Христо Ботев”

Чл. 15. Взаимодействие и координация с регионалните и общински ведомства и местните органи на държавна власт в дейността си по осигуряване на безопасни условия на обучение, възпитание и труд.

Чл. 16. Незабавно подава първоначална информация на тел.112, на кмета на община Септември, на началника на РУО - Пазарджик и на Гражданска защита в случаите на възникнали бедствия, пожари, терористични действия, други извънредни обстоятелства и инциденти с ученици или учители, при които има пострадали или са нанесени сериозни материални щети на територията на СУ „Христо Ботев”.

Чл. 17. След изясняване на фактите и обстоятелствата, в срок от 24 часа след инцидента, изпраща до началника на РУО - Пазарджик писмен доклад за състоянието на пострадалите, размера на настъпилите щети и предприетите действия по уведомяване на родителите и компетентните институции.

Чл. 18. Организира съвместно с медицинското лице, обслужващо училището, провеждането на различни видове здравни мероприятия и поддържането на реда и хигиената в училищната сграда, дворните площи и другите помещения

Чл. 19. Създава условия и осигурява качествено и правилно провеждане на инструктажите и обучението по безопасност, хигиена на труда и противопожарна охрана и контролира прилагането и спазването за тяхното провеждане.

Чл. 20. До началото на всяка учебна година осигурява изготвянето на инструкции за правилна и безопасна работа с отделните апарати и съоръжения за учебните кабинети, лаборатории съответстващи на нормативните изисквания и съобразени с психологическите особености на учащите и липса на трудови навици.

Чл. 21. Всяка учебна година организира със съдействието на РЗИ и специализираната лаборатория проверка по спазването на установените в Република България единни правила, норми и изисквания по отношение на:

- вибрации, шум, чистота на въздуха, осветеност;
- ергономични условия.

Чл. 22. Осигурява спазването на изискванията на правилника и в неучебно време при провеждането на курсове, обучения, избори, празненства и други.

Чл. 23. Осигурява на учениците най-малко една голяма почивка през време на учебния ден, в зависимост от дневния режим на паралелките;

Чл. 24. Създава условия за възпитателна работа с учениците при отстраняването им от учебен час;

Чл. 25. Осигурява безопасни условия на учениците под ръководството на класните ръководители;

Чл. 26. Със заповед на директора ежегодно да се създават комисии за:

- проверка безопасността на всички уреди, съоръжения и уреди по физическо възпитание и спорт;
- проверка на ел. уредите, инсталациите, противопожарните кранове, гръмоотводите с оглед противопожарната охрана и охраната на труда;

ПЕДАГОГИЧЕСКИ СПЕЦИАЛИСТИ

Чл. 27. В началото на учебната година класните ръководители и учителите запознават учениците с нормите за безопасност и условията на труд в класните стаи и кабинетите.

Чл. 28. На първата родителска среща всички родители се запознават с настоящия Правилник, с Правилника за дейността на училището и с пропускателния режим в училище.

Чл. 29. При провеждане на спортни игри, походи, състезания и други извънучилищни дейности класните ръководители и учителите задължително инструктират учениците за поведението им като състезатели, участници в похода, пешеходци или пътници в транспортни средства.

Чл. 30. Списъците на учениците от групите, заминаващи на поход, екскурзия и т. н. се предават на директора след провеждане на задължителния инструктаж заедно с маршрутния лист за придвижване на групата.

Чл. 31. Екскурзии се провеждат само с изправни моторни превозни средства и се спазват разпоредбите на – чл. 28+a, (2) от Наредба № 2/24.04.1997 г. за организиране и провеждане на детски и ученически отход и туризъм пътуването да се извършва в светлата част на денонощието и Наредба за детските и ученическите туристически пътувания с обща цена, инициирани от институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

Чл. 32. При организиране на походи по възможност не се включват хронично болни ученици. Същите могат да участват в похода след разрешение от лекар и писмено съгласие на родителите /или присъствието на родител на мероприятиято/.

Чл. 33. Преди провеждане на общински, регионални и национални спортни състезания - учениците задължително преминават през медицински преглед под ръководството на учителите по физическо възпитание или треньорите.

Чл. 34. Преди провеждане на лабораторни упражнения учениците предварително се инструктират от учителя за безопасна работа.

Чл. 35. Задължително се разглеждат теми по БДП в Час на класа.

Чл. 36. След приключването на учебните занятия педагогическите специалисти задължително проверяват за забравени включени електрически уреди, учебно-технически средства и осветление.

Чл. 37. Дежурните учители следят за нормалното придвижване на учениците по коридорите и стълбищата в училищната сграда и следят за поведението на същите в класните стаи, коридорите и стълбищата.

Чл. 38. Ежегодно в края на учебната година ПС анализира безопасността на условията в училището и набеязва мерки за подобряването.

Чл. 39. През м. октомври и м. март с учениците от I до XII клас се провеждат практически занятия за действие при аварийни ситуации.

Чл. 40. Класните ръководители организират застраховането на учениците от паралелката.

Чл. 41. Учителите са длъжни при провеждането на лабораторни упражнения да:

- извършват необходимия встъпителен инструктаж, да обучават учениците на правилна и безопасна работа, както и да ги инструктират при смяна на работното място;
- да вписват проведения с учениците инструктаж и обучение по безопасността на труда в специална книга за инструктажи;
- при системни нарушения на безопасността на труда да отстраняват от работа ученици.

НЕПЕДАГОГИЧЕСКИ ПЕРСОНАЛ

/помощен и обслужващ персонал /работници и служители/

Чл. 42. Да спазват установената трудова, техническа и технологична дисциплина, да изпълняват трудовите си задължения точно и добросъвестно.

Чл. 43. Да се явяват на работа в състояние, което им позволява да изпълняват възлаганите им задачи и да не употребяват през работно време алкохол или друго упойващо вещество.

Чл. 44. Да спазват правилата за здравословни и безопасни условия на труд, безопасността на движението и противопожарната охрана.

Чл. 45. Да се грижат за собствената си безопасност и безопасността на лицата, които биха могли да пострадат при извършваната от тях работа или дейност.

Чл. 46. Да поддържат реда, необходимата чистота, културна и приветлива обстановка на работното си място.

Чл. 47. Да не предприемат по своя инициатива работа, с която не са запознати и не им е възлагана.

Чл. 48. Да поддържат и повишават знанията и квалификацията си по безопасните методи на труд.

Чл. 49. Периодично или за конкретен случай да се запознават с изискванията за безопасна работа, отнасящи се за работното място, на което работят.

Чл. 50. Имат право да откажат изпълнението или да преустановят работата, когато възникне сериозна и непосредствена опасност за живота и здравето им, като незабавно уведомят за това прекия си ръководител.

Чл. 51. Имат право да откажат изпълнението на работа, за която не са инструктирани или нямат изискващата се правоспособност.

Чл. 52. Задължително е да се явяват на периодични медицински прегледи или изследване, когато за това им е съобщено или в друг конкретен случай.

Чл. 53. Хигиенистите задължително забърсват с влажна кърпа всяка сутрин преди началото на учебните занятия всички чинове, маси, бюра, пейки, первази и повърхности.

Чл. 54. Преди началото на учебните занятия всички класни стаи, кабинети, учителска стая и канцеларии задължително се почистват и проветряват.

Чл. 55. Класните стаи и кабинетите задължително се почистват след приключване на учебните занятия - проветряват се и се забърсват с влажна кърпа.

Чл. 56. Класните стаи и кабинетите задължително се проветряват през всяко междучасие.

Чл. 57. Преди началото на учебните занятия по време на отоплителния сезон огнярят всяка сутрин проверява състоянието на радиаторите в училищната сграда, а при констатирани нередности незабавно уведомява училищното ръководство.

Чл. 58. Преди началото и след края на учебните занятия работникът по поддръжка и ремонт задължително проверява състоянието на вратите, прозорците, чиновете, масите, бюрата,

шкафовете и осветлението. При констатиране на нередности незабавно пристъпва към отстраняването им, като своевременно уведомява домакина и училищното ръководство.

Чл. 59. Коридорите и стълбищата в училищната сграда се забърсват от хигиенистите след всяко междучасие.

Чл. 60. Санитарните помещения се почистват преди започване на учебните занятия, след всяко междучасие и след приключване на учебните занятия.

Чл. 61. Чистач/хигиенистите измиват прозорците всяка ваканция. Тяхното почистване се извършва след внимателното им отваряне, а също на изправни маси или стълби.

Чл. 62. Качването и слизането при почистване на прозорците или подмяна на осветителните тела става изключително внимателно при спазване на правилата за безопасност.

Чл. 63. Дъските по класните стаи се преглеждат и проверяват преди началото на всяка учебна година, ремонтират се или се подменят през всяка ваканция и при необходимост.

Чл. 64. Училищният двор и спортните площадки се почистват всяка сутрин, след голямото междучасие и след приключване на учебните занятия.

Чл. 65. Пътеки и килими се перат всяка ваканция.

Чл. 66. Почистването на паркета става през ежедневно, като хигиенистите спазват правилата за работа с опасни химикали.

Чл. 67. По време на работа с опасни химикали прозорците в кабинетите, класните стаи и залите задължително са отворени.

Чл. 68. При подмяна на осветителни тела, ремонт на учебно-технически средства, съоръжения и други, те задължително се изключват от електрическата мрежа.

Чл. 69. Ремонт на електрически табла се извършва само след централно изключване на електрическата мрежа.

Чл. 70. След приключване на учебните занятия хигиенистите задължително проверяват за забравени включени електрически уреди, учебно-технически средства и осветление.

Чл. 71. Непедагогическия персонал изпълнява задълженията си по трудов договор и длъжностна характеристика само в работно облекло.

Чл. 72. До началото на учебната година задължително се осигуряват от длъжностното лице медикаменти за долекарска помощ.

Чл. 73. При пожар, земетресение, авария, стихийно бедствие и други, хигиенистите от първия етаж обезпечават отварянето на вратите и изходите за евакуацията на учениците.

Чл. 74. За училищни нужди се закупуват или приемат като дарения само уреди, съоръжения, пособия, учебно-технически средства и други, отговарящи на БДС.

Чл. 75. Леснозапалими материали се съхраняват от домакина на строго определени за целта места, безопасни за здравето и живота на учениците и трудовия колектив.

Чл. 76. Забранено е запалването на събраните отпадъци и листа в училищния двор и около него.

Чл. 77. През есенно-зимния сезон стриктно се спазва планът за работа през зимни условия.

РОДИТЕЛИ

Чл. 78. (1) Родителите са длъжни:

1. да спазват правилата за безопасност на възпитание, обучение и труд в СУ „Христо Ботев” ;

2. да не ползват под никакъв предлог действия, които ще нарушат създадената организация за безопасност в училището;

3. да се спазват стриктно указанията на работещите в училището при възникнала необходимост.

(2) Родителите, като пълноправни партньори в отглеждането и възпитанието на децата, носят отговорност за:

1. за стриктното спазване на вътрешните правила за осигуряване условия на безопасно възпитание и обучение на учениците;

2. познаването и спазването на основните правила за действие при бедствия, аварии и катастрофи в училището.

УЧЕНИЦИ

Чл. 79. При придвижване от дома към училище всеки ученик се задължава стриктно да спазва правилата за движение по пътищата.

Чл. 80. При пресичане на улиците при изходите на училището всеки ученик е длъжен да се огледа, ослуша и ако не идва превозно средство, да премине.

Чл. 81. Придвижването по коридорите и стълбищата в училищната сграда става само от дясно.

Чл. 82. Забранява се на учениците да тичат, скачат и да се боричкат по класните стаи и училищните коридори.

Чл. 83. Пет минути преди започването на часа учениците заемат работните си места и спокойно изчакват идването на учителя.

Чл. 84. Категорично се забранява на учениците качването по первазите на прозорците, както и катеренето по спортните съоръжения без разрешението на учителя по физическо възпитание и спорт.

Чл. 85. Организирането и провеждането на спортни игри и състезания в двора на училището и спортните площадки става само в присъствието на учител. Ако топката попадне на улицата, ученикът внимателно излиза на уличното платно под наблюдението на учителя.

Чл. 86. Забранява се на учениците при отсъствието на учител да вдигат шум в класните стаи.

Чл. 87. Забранява се на учениците да консумират закуски в класните стаи, с изключение на обучение при епидемична обстановка с изрично дадени предписания от съответните институции.

Чл. 88. По време на извънкласни и извънучилищни мероприятия учениците задължително стриктно спазват указанията на класния ръководител или учителя.

Чл. 89. Забранява се на учениците да пипат и боравят с учебно-технически средства и пособия в отсъствието на учител.

Чл. 90. Категорично се забранява на учениците да пипат здрави или счупени контакти и електрически ключове. При откриване на повредени или счупени контакти или електрически ключове са длъжни незабавно да уведомят класния ръководител, учител или училищното ръководство.

Чл. 91. Учениците нямат право да напускат територията на училището, когато са отстранени от час. Учителят, отстранил ученик от учебен час, го изпраща при директора, който определя задълженията на ученика до края на часа.

ГЛАВА ВТОРА

УСЛОВИЯ, ИЗИСКВАНИЯ И ПРАВИЛА ЗА БЕЗОПАСНО И ЗДРАВΟΣЛОВНО ПРОВЕЖДАНЕ НА ВЪЗПИТАНИЕТО, ОБУЧЕНИЕТО И ТРУДОВАТА ДЕЙНОСТ ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 92. Работникът или служителят е длъжен да спазва правилата за безопасни и здравословни условия на труд при изпълнение на работата, за която се е уговорил.

Чл. 93. Правилата за безопасни и здравословни условия на труд за съоръжения и работни места, се разработват и утвърждават от работодателя. Те не могат да противоречат на нормативните изисквания и се обявяват по подходящ начин на работните места.

Чл. 94. Лица без необходимите знания и умения, предвидени в правилата за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд, не се допускат на работа.

Чл. 95. При нарушаване правилата за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд се носи отговорност.

Чл. 96. При неизпълнение на задълженията си във връзка с осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд работодателят или съответното длъжностно лице подлежат на наказание.

Чл. 97. Работодаателят има право да налага дисциплинарни наказания за неспазване на правилата за безопасни и здравословни условия на труд.

Чл. 98. Учителите, работата на които е свързана с използване, обслужване и поддържане на съоръжения и други, както и заети в дейности, които създават опасност за здравето и живота им, задължително се инструктират, обучават и полагат изпит по правилата за осигуряване на безопасни условия на труд.

Чл. 99. Учителите разработват правила за безопасни условия на възпитание, обучение и труд по учебните предмети, по които преподават.

Чл. 100. (1) Учителите по физическо възпитание и спорт подготвят и изискват от училищното ръководство и помощния персонал извършването на ремонт на всички спортни уреди и пособия във физкултурния салон и училищния двор - спортните площадки: баскетболни кошове, оградна мрежа на волейболните игрища, футболни врати и други. Годността на същите се проверява от комисия, а тези, които не могат да се поправят, се бракуват.

(2) При изпълнение на физически упражнения, особено на тези с по-сложен характер, да се съблюдават изискванията за помощ и пазене на учениците от страна на учителя.

(3) Спортните уреди във физкултурния салон при ползване задължително се обезопасяват с постелки.

Чл. 101. Забранява се влизането във физкултурния салон без присъствието на учител, качването и ползването на спортните уреди по време на учебен час от повече от един ученик, както и катеренето или висенето по баскетболните табла или рингове, футболните врати и по оградната мрежа на откритата зона за спорт.

Чл. 102. Спортни уреди и пособия да не се използват преди учителят да е разрешил работа с тях, а при работа с гюлета, гирички, топки, тояжки и други задължително да се спазват указанията на учителя за безопасността на всички ученици.

Чл. 103. Не се разрешава в часовете носенето на обеци, накити, часовници, които могат да бъдат опасни за ученика и околните при изпълнението на физически упражнения, както и ползването на различни предмети и пособия, които не са изискани от учителя и пречат за нормалното провеждане на часа.

Чл. 104. В часовете по физическо възпитание и спорт не се позволява на учителите да разделят паралелката на групи, които да провеждат занятия на различни места /физкултурен салон и спортна площадка/.

Чл. 105. Учителите по физическа възпитание и спорт трябва да осигуряват добро предварително разгриване с цел въвеждане на организма за предстоящата работа и предотвратяване опасността от травми.

Чл. 106. Организацията, редът и дисциплината по време на занятията е задължение на всеки участник в учебния процес.

Чл. 107. Учителите по физическо възпитание не носят отговорност за травми и наранявания по време на междучасията и при неспазване на указанията за безопасност.

Чл. 108. Педагогическите специалисти и непедagogическият персонал оказват съдействие на учениците със специални образователни потребности, които се затрудняват при придвижването си.

Чл. 109. В края на всяка учебна година комисия в състав по РАЗДЕЛ II, т.2 проверява състоянието на училищната сграда и всички съоръжения, физкултурни пособия, апарати, учебно-технически средства, уреди, осветителни и отоплителни инсталации, съставя протокол и прави предложения за ремонт или бракуване.

Чл. 110. В началото на всяка учебна година комисия в състав по РАЗДЕЛ II, т.2 проверява състоянието на всички видове инсталации, съоръжения, готовността за започване на учебната и съставя протокол, който се предава на директора.

Чл. 111. В началото на всяка учебна година класните ръководители по време на провеждане на първия учебен час на класа запознават учениците с настоящия правилник, а учителите при провеждане на първото занятие инструктират учениците във връзка с изискванията за безопасност при ползване на уреди, съоръжения, физкултурни пособия и други.

Чл. 112. До началото на всяка учебна година задължително се отремонтират или бракуват всички уреди, съоръжения, учебно-технически средства и пособия, които не отговарят на условията за безопасност.

Чл. 113. Задължително е спазването на изготвения план за работа при зимни условия, като своевременно в началото на зимния сезон се осигуряват необходимите противопожарни средства, сол, пясък, луга, лопати и кирки.

Чл. 114. При извършване на ремонтни дейности в училищната сграда директорът издава заповед за стриктно спазване на правилата за безопасност до неговото приключване.

Чл. 115. При станала злополука незабавно се уведомява медицинския специалист, училищното ръководство и родителите на ученика или близките на служителя или работника.

Чл. 116. Дежурните учители за деня извършват превантивен контрол по спазване на правилата за безопасност. При нарушаването им от ученици незабавно се уведомява класния ръководител или училищното ръководство.

Чл. 117. Парният котел и други ел. съоръженията се обслужват от лица, които са обучени и притежават предвидената степен на правоспособност.

Чл. 118. За отговорник по експлоатацията на енергийните уредби и съоръжения се определя лице с подходяща квалификация, което осигурява изпълнението на правилника.

РАЗДЕЛ I

ИЗИСКВАНИЯ КЪМ СЪОРЪЖЕНИЯ И РАБОТНИ МЕСТА ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА

Чл. 119. Да се извършва от помощния персонал навременно и редовно почистване и измиване на физкултурния салон, съблекални и спортни площадки.

Чл. 120. Във физкултурния салон се влиза само организирано и с чисто спортно облекло.

Чл. 121. Преди започването на учебния час по физическо възпитание се забранява разместването и изнасянето на спортния инвентар и ползването му без разрешението на учителя.

Чл. 122. Кабинетите и лабораториите по химия, физика и други трябва да имат в непосредствено съседство хранилище.

Чл. 123. Пространството, в което постоянно действат или периодично възникват опасни за здравето на човека фактори, е опасна зона за увреждане, която може да бъде постоянна или променлива.

Чл. 124. Учебните кабинети, лаборатории, физкултурния салон и други подобни, трябва да бъдат напълно механично, електро - и пожарообезопасени.

Чл. 125. Задължително е спазването на изискванията на ПБТ и инструкциите за безопасна работа, с които учениците трябва да бъдат запознати.

Чл. 126. Всички учебно-технически средства да се използват по своето предназначение и съобразно изискванията по БХТ.

РАЗДЕЛ II

ХИГИЕННИ И ЗДРАВΟΣЛОВНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА РАБОТНИТЕ МЕСТА И ЗА УЧЕБНАТА ДЕЙНОСТ НА УЧЕНИЦИТЕ

ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл. 127. Учебните кабинети, лаборатории, физкултурни салони и други подобни трябва да отговарят на санитарно-хигиенните изисквания по отделните фактори - микроклимат, осветление /естествено и изкуствено/, вредни вещества, шум, вибрации, лъчения и други. Микроклимат, температура, влажност и скорост на въздуха. Отопление и вентилация.

Чл. 128. (1) Хигиенните изисквания към микроклиматичните параметри на въздуха в работните помещения да отговарят на БДС 14776-87.

(2) Да се спазват оптималните норми на работните места за температура и скорост на въздуха в зависимост от категорията работа и периода на годината.

Чл. 129. (1) Когато поради технически или други причини не е възможно да се осигуряват оптималните норми, да се спазват допустимите норми за:

(2) температура и скорост на въздуха през студения период за относителната влажност на въздуха на постоянните работни места между 30 и 75 %;

(3) скорост на въздуха на постоянните работни места през топлия период;

(4) относителната влажност на въздуха на постоянните работни места през топлия период.

Чл. 130. Необходимо е да се поддържа постоянна температура в работните помещения с помощта на тела, които не трябва да влошават микроклимата.

ЕСТЕСТВЕНО И ИЗКУСТВЕНО ОСВЕТЛЕНИЕ

Чл. 131. (1) Всички помещения, независимо от времето на пребиваване в тях, трябва да бъдат осигурени с естествено осветление.

(2) Помещенията, в които е обективно доказана невъзможността да се осигурят нормите за естествено осветление, трябва да се осветяват през деня със смесено осветление.

(3) Естественото осветление трябва да бъде странично, горно или комбинирано и да осигурява хигиенните изисквания съобразно БДС 1786-84.

(4) Аварийното и евакуационното осветление трябва да се захранват от независим източник на напрежение или да се превключват автоматично към него при внезапно изключване на работното осветление.

(5) Да се спазват отрасловите норми за изкуствена осветеност на работната повърхнина в лука, както следва:

т.1. класни стаи, аудитории, учебни кабинети, лаборатории в средата на дъската 500, на работните маси и чинове 300, кабинети по рисуване - на дъската 300, на работните места 500;

т.2. кабинети и стаи на преподавателите 200;

т.3. физкултурни зали на пода 200;

т.4. административни помещения 400;

(6) В кабинетите и лабораториите по химия, физика и други е наложително наличието на резервно осветление, което трябва да се осигурява от независим източник.

САНИТАРНО-БИТОВО ОСИГУРЯВАНЕ

Чл. 132. (1) Територията на училището и дворните площи да се поддържат чисти, а отпадъците да се събират на определените за целта места.

(2) За осигуряване на личната хигиена на работниците и служителите да се осигурят санитарно-битови помещения.

(3) Да се поддържат в добър вид съблекалните, помещенията с умивалници, помещенията за почивка, тоалетните и в изправност шкафчетата, бойлерите и други.

(4) Да се спазва от всички (педагогически специалисти, непедagogически персонал и ученици), въведеният режим за труд и почивка.

(5) Кабинетът на медицинския специалист да бъде обзаведен и оборудван с необходимите средства и медикаменти за оказване на първа помощ.

(6) Условия за санитарно-битово и медицинско обслужване на педагогическия и непедagogическия персонал и на учениците съобразно санитарните норми и изисквания се осигуряват от директора на учебното заведение.

ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ

Чл. 133. (1) Училищната сграда да бъде осигурена с необходимите количества вода за хигиенни-санитарни, питейно-битови и противопожарни нужди.

(2) Да се поддържат в изправност водопроводната инсталация и канализационната система.

КАРТИ ЗА УСЛОВИЯТА НА ТРУД

Чл. 134. (1) Да се извърши оценка за условията на труд, като същите се определят чрез данните от съществуващи паспорти на условията на труд и от други измервания и оценки, с давност не по-голяма от 3 години и да се извършват от специализирани лаборатории.

(2) Контролът по измерването на елементите от условията на труд се осъществява от контролните органи на МЗ и МТСГ.

(3) За всяко работно място, работна зона на учениците да се състави карта за условията на труд с параметрите на работната среда според Наредбата за комплексното оценяване на условията на труд, утвърдена с ПМС № 163/91г. и Наредба № 15/10.08.84г. на МНЗ и МНП

РАЗДЕЛ III

ПРОТИВОПОЖАРНА ОХРАНА

СЪЗДАВАНЕ НА УСЛОВИЯ ЗА НЕДОПУСКАНЕ НА ПОЖАРИ

Чл. 135. Да се изготвят противопожарни Правила, които да се утвърдят от директора на учебното заведение.

Чл. 136. (1) Противопожарните Правила да се спазва от всички задължително.

(2) Да се извършва постоянен контрол по спазване на противопожарните правила от назначеното длъжностно лице и училищното ръководство.

(3) В Правилата да са включени и следните раздели:

- противопожарни изисквания към помещенията;
- помещения за учебно-възпитателна дейност.

Чл. 137. (1) Да се извършва постоянен контрол по ползването на електронагревателните и отоплителни уреди. При спиране на електрическия ток да се ползват само електрически фенерчета или газови лампи.

(2) Отоплителните уреди да бъдат монтирани правилно и безопасно.

(3) Леснозапалимите течности в лабораториите да се съхраняват в метални шкафове.

(4) В коридорите и по стълбищата да не се съхраняват маси, чинове или друг инвентар.

(5) Изходите за евакуация да се поддържат годни за използване.

(6) В таванските и избените помещения да не се складират леснозапалими материали, да бъдат заключени и да няма свободен достъп до тях.

Чл. 138. (1) Противопожарните уреди и съоръжения да се поддържат в изправност и годност за ползване.

(2) Да се спазват най-строго изискванията за пожарна безопасност при извършване на заваръчни и други огневи дейности.

Чл. 139. (1) Да се изготви план за евакуация на учениците при пожар, същият да бъде поставен на видно място в училищната сграда на всеки етаж и да се проиграва веднъж на учебен срок през учебната година.

Чл. 140. (1) ЕКСКУРЗИИ И ОТДИХ НА УЧЕНИЦИ:

(2) Летните лагери и почивни станции за учениците трябва да бъдат осигурени със средства за гасене на пожари и телефонна връзка.

(3) Забранено е настаняването на ученици в сгради, неосигурени с вода за гасене на пожар.

(4) Сградите по възможност да бъдат негорими, а дървените не по-високи от един етаж.

(5) Сградите да имат най-малко два изхода, водещи непосредствено навън.

(6) В горими сгради се допуска настаняване до 50 лица.

(7) Забранено е устройването на кухни и перални помещения в дървени сгради, заемани от учениците, както и настаняването на персонал, устройване на складове, работилници и други подобни сгради, където са настанени ученици.

(8) В помещения, заети от учащи се и в близост до тях е забранено палене на огън и ползване на открити огнеизточници.

(9) Обслужващият персонал да бъде запознат с правилата за противопожарна охрана и начините за ползване на наличните средства за гасене на пожар.

(10) Учениците, които участват в различните форми на организиран отдих, подлежат на предварителен медицински преглед в срок не по-рано от **три дни** до началото на отдиха.

(11) Участниците в различните форми на организиран отдих и туризъм задължително се застраховат за тяхна сметка или за сметка на организатора.

Чл. 141. (1) Ръководителите на различните форми на организиран отдих и туризъм, медицинският, педагогическият и останалият обслужващ персонал носят лична отговорност за опазване живота и здравето на учениците.

(2) При екскурзиите медицинското лице осигурява медицинска чанта с необходимите лекарствени средства за оказване на спешна медицинска помощ.

(3) Превозването с автобус на участниците по време на екскурзиите се извършва в светлата част на денонощието и по безопасен маршрут. Маршрутът и времето се съгласуват писмено с организатора.

(4) По време на екскурзии с автобусен превоз на учениците в рамките на денонощието се осигурява не по-малко от осем часа нощувка в туристически обект.

Чл. 142. (1) ПРОТИВОПОЖАРНИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ПРОВЕЖДАНЕ НА МАСОВИ МЕРОПРИЯТИЯ-ТЪРЖЕСТВА, ВЕЧЕРИ И ДРУГИ.

(2) Помещенията за масово събиране на хора в учебното заведение са физкултурни салони, стол, учителска стая и други.

(3) Помещенията, в които се провеждат масови събирания, трябва да бъдат от I или II степен на пожароустойчивост. Трябва да имат най-малко два изхода за навън и спазени всички други изисквания за евакуацията на хора.

(4) Не се допуска употребата на синтетични материали за облицовка на стени и тавани.

(5) За провеждане на масово мероприятие трябва да бъдат осигурени всички необходими средства за пожарогасене.

Чл. 143. (1) По време на масовото мероприятие при учениците трябва да присъства представител на училищното ръководство, който да следи и отговаря за спазване на всички правила по противопожарната охрана.

Чл. 144. (1) При провеждане на масовото мероприятие е **забранено:**

(2) осъществяване на светлинни ефекти с използване на химически и други вещества, които могат да причинят пожар;

(3) да се гаси напълно светлината в помещението;

(4) разполагане на маси и, столове и други предмети в помещението по начин, който ще затрудни бързото му напускане от присъстващите.

(5) Украсата с електрически илюминации да се извършва само от правоспособен електротехник, който да спази всички изисквания за електро- и пожаробезопасност.

РАЗДЕЛ IV

РАБОТНО ОБЛЕКЛО И ПРЕДПАЗНИ СРЕДСТВА

Чл. 145. (1) Предпазните средства и работното облекло се осигуряват съгласно реда и изискванията, определени в нормативните актове и се ползват само по предназначението им в работното време.

(2) Изготвя се и се утвърждава списък на работните места и видовете работа, за които са необходими предпазни средства и работно облекло, като се определя видът, срокът на износването и условията на ползването им.

(3) Разходите по доставката и поддържането на работното облекло и предпазните средства са за сметка на работодателя и от бюджета на учебното заведение.

(4) До началото на всяка учебна година комисия, назначена със заповед на директора, проверява наличието, състоянието и годността на личните предпазни средства.

(5) Да се поставят, където е необходимо, предупредителни знаци и надписи.

РАЗДЕЛ V

ПРАВИЛА И ИЗИСКВАНИЯ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА В УЧЕБНИТЕ КАБИНЕТИ И ЛАБОРАТОРИИ СЪС СЪОРЪЖЕНИЯ И ДРУГИ РАБОТНИ МЕСТА И ДЕЙНОСТИ

Чл. 146. Директорът на училището утвърждава разработените правила за безопасна работа в учебните кабинети и лаборатории, съоръжения и други.

БЕЗОПАСНА РАБОТА В УЧЕБНИТЕ КАБИНЕТИ И ЛАБОРАТОРИ – ОБЩИ ИЗИСКВАНИЯ

Чл. 147. (1) КАБИНЕТ ПО ХИМИЯ:

- (2) Учениците да бъдат запознати с несъвместимостта на химическите вещества.
- (3) На шкафове, в които се съхраняват отровни, samozапалващи се, взривни, радиоактивни и други вещества, да се поставят знаци по БДС за опасност.
- (4) В хранилището на кабинета по химия да бъде монтирана общообменна вентилация.
- (5) Отровните вещества да се съхраняват в добре затворени съдове и специални шкафове, които се заключват с надписи и знаци „Отрова”. Леснолетливите течности да се съхраняват на хладно и тъмно място.
- (6) Забранено е оставянето на химически вещества без етикет.
- (7) Да се спазват от учителя нормативите за допустимото количество опасни и отровни за здравето вещества.
- (8) Химическите лаборатории да са разположени и оборудвани, съгласно санитарните норми и изисквания.

Чл. 148. (1) ФИЗКУЛТУРЕН САЛОН И ПЛОЩАДКА

- (2) Уредите да бъдат здрави и неподвижно закрепени.
- (3) Не се допуска игра на уреди, които са физически износени и крият опасност от нараняване.
- (4) Баскетболните табла, хандбалните врати, волейболните колони и други да бъдат закрепени здраво или стабилизирани с тежести.

Чл. 149. (1) КОМПЮТЪРНИ КАБИНЕТИ

- (2) Компютърният кабинет се разкрива в специално предназначена за това стая.
- (3) Височината на помещението, в което се разкрива компютърен кабинет е най-малко 2,6 м.
- (4) Площта на 1 място оборудвано с монитор, да не е по-малко от 3 квадратни метра.
- (5) Подовите и стените на помещенията трябва да позволяват влажно почистване и дезинфекция.
- (6) Помещенията се почистват периодично съобразно необходимостта, но не по-малко 1 път на 8 часа работа.
- (7) Почистването и дезинфекцията се извършват с миещи препарати и химични дезинфекционни средства, предназначени за целта, прилагани съгласно указанията на производителя за начина им на употреба.

(8) Изискванията за стойността на електричното поле и на магнитната индукция на разстояния 50 см пред мониторите са:

1. за честотния обхват от 5-2000 Hz – интензитетът на електрическото поле да не надвишава 25 V/m, а магнитната индукция – 2,5 mG;

2. за честотния обхват от 2-400 kHz – интензитетът на електрическото поле да не надвишава 25 V/m, а магнитната индукция – 0,25 mG;

3. Изискванията към елементите на компютърните системи и използваното оборудване са:

4. Стабилно изображение на екрана на монитора, без трептени или разлика в яркостта на отделните знаци;

5. Възможност за регулиране на яркостта и/или контраста между знаците и фона на екрана от лицето, използващо компютърните системи;

6. Подвижност на монитора и възможност за наклоняване, повдигане или въртене встрани, в зависимост от нуждите на лицето, използващо компютърните системи;

7. Отсъствие на отражения или отразен блясък върху екрана на монитора, причиняващи дискомфорт на лицето, използващо компютърните системи;

8. Подвижност на клавиатурата, позволяваща заемането на удобна поза, непредизвикваща умора на ръцете и китките;

9. Достатъчно пространство пред клавиатурата, което дава възможност за опора на ръцете и китките на лицето използващо, компютърните системи;

10. Контрасни и четливи знаци на клавиатурата

11. Ниска отразителна способност на повърхността на използваната маса, както и възможност за промени в подреждането на монитора, клавиатурата и останалото оборудване върху нея;

12. Размери на масата – не по-малко от 800 мм. дължина;

13. Разстояние м/у очите на лицето, използващо компютърните системи и екрана – 500-700 мм., а между очите и клавиатурата 450-500 мм;

14. Стабилност и регулиране на височината на седалката на стола, което позволява свобода на движенията и удобна поза;

15. Регулиране височината и наклона на облегалката на стола за осигуряване опора на лицето, използващо компютърните системи;

(9) Изисквания към характеристиките на микроклимата в компютарния кабинет са:

1. температура на въздуха от 18 до 25 гр. С и не по-висока от 28 градуса по С при температура на външния въздух над 25 гр. С

2. относителната влажност на въздуха от 30 до 60% и не повече от 55% през топлия период на годината, когато температурата на външния въздух надхвърля 28 гр.С.;

3. скорост на движението на въздуха, непревишаваща 0,2 м/сек. За студения период на годината и 0,4 м/сек. за топлия период на годината.
4. в компютърния кабинет със смесено осветление изкуствената осветеност на местата, предназначена за ползване на компютърните системи, трябва да не е по малка от 200 Lx.
5. при наличие на естествено осветление прозорците се снабдяват с щори или други средства, които ограничават непосредственото падане на слънчевата светлина върху екраните на мониторите.
6. нивото на шума, създаван от компютърната техника и другото оборудване да не превишава 65 dB (A).
- (10) На всеки час непрекъснатата работа с компютър се препоръчва 15 мин. почивка.
- (11) За малолетни и непълнолетни деца времето за непрекъснатата работа с компютри в рамките на 1 денонощие не може да превишава:

Чл. 150. (1) ИГРОТЕКА

- (2) Уредите и съоръженията да бъдат здраво закрепени.
- (3) Ползването на игрите и уредите да става само с разрешение и под наблюдение на възпитателя.
- (4) Възпитателят да не се отделя от учениците, ако не е осигурил присъствие на друго отговорно лице.
- (5) Всички електрически контакти да бъдат зануленни, монтирани на височина 1.5 метра от пода или обезопасени с капачки.
- (6) Да се извършва периодично проветрение на помещението.

Чл. 151. (1) ИЗВЪНУЧИЛИЩНА ДЕЙНОСТ

- (2) При организиране на извънучилищни мероприятия ръководителят на групата да изготви и представи на директора план за провеждане на мероприятиято.
- (3) Извънучилищно мероприятие се провежда след издадена от директора писмена заповед и проведени инструктажи с учениците.
- (4) Директорът определя и запознава придружителите на групата с конкретните им задължения за осигуряване на безопасното провеждане на извънучилищното мероприятие.

Чл. 152. (1) ОРГАНИЗИРАНО ПРИДВИЖВАНЕ НА УЧЕНИЦИ И ДРУГ ПЕРСОНАЛ КАТО ПЕШЕХОДЦИ ИЛИ ПЪТНИЦИ В ПРЕВОЗНИ СРЕДСТВА

- (2) Задължително е спазването на изготвения и утвърден от директора план на Комисията по безопасност на движението, охрана на труда и защита при природни и други бедствия.

Чл. 153. (1) ДЕЙНОСТИ В СЛУЧАЙ НА ПОЖАР, БЕДСТВИЕ И ИЗВЪНРЕДНИ СИТУАЦИИ

- (2) Да не се допуска паника и да се действа организирано и уверено.

- (3) При усещане на първите признаци на земетресение да не се напуска сградата самостоятелно от ученици или учители.
- (4) Да се заемат местата до вътрешните стени или коридорите, които са сравнително по-устойчиви на въздействието.
- (5) След преминаване на първия трус незабавно да се изключат отоплителните и нагревателните уреди в класните стаи, канцелариите, коридорите, работилниците, кабинетите, лабораториите и други.
- (6) След преминаване на първия трус под ръководството на учителите, организирано, при спазване на плана за евакуация да се напуснат класните стаи.
- (7) Да се слиза само по стълбищата, без да се ползва асансьор.
- (8) След напускане на сградата да не се застава на разстояние по-малко от височината ѝ.
- (9) Задължително е спазването от всички - трудов колектив и ученици на противопожарната наредба, утвърдена от директора.

Чл. 154. (1) При възникване на пожар е необходимо да се уведомят незабавно органите на противопожарната охрана, като се посочи и адресът на училището.

- (2) Да се започне незабавно гасене на пожара с наличните противопожарни съоръжения.
- (3) Организирано и без паника да се евакуират учениците, при спазване на плана за евакуация и конкретната пожарна обстановка.
- (4) Задимен участък да се преминава с поставена на дихателните органи мокра кърпа.

Чл. 155. (1) Директорът на училището и учителите напускат последни училищната сграда, след извеждане на всички ученици.

- (2) При разрастване на пожара да се вземат мерки за спасяване на ценно имущество и документация.
- (3) При пристигане на противопожарните коли да се информират служителите на С ПАБ за следното:
  1. има ли ученици, неизведени от класните стаи и къде, кои помещения са обхванати от огъня и къде се разпространява;
  2. местата за съхраняване на леснозапалими течности, документация, ценно имущество и други.

ИНСТРУКТАЖИ И ОБУЧЕНИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТТА, ХИГИЕНАТА НА ТРУДА И ПРОТИВОПОЖАРНАТА ОХРАНА

Чл. 156. (1) Директорът на училището задължително с писмена **заповед** създава организация за цялостното провеждане на видовете инструктажи, техният обхват, продължителност, тематика и

- (2) програми, както и длъжностните лица, които ще ги провеждат.

Инструктажите се провеждат от класните ръководители за учениците и от зам.-директор, АСД за педагогическите специалисти и непедagogическия персонал.

(3) Инструктажите по безопасност и здраве при работа в училище са:

- начален;
- на работното място;
- периодичен;
- извънреден.

(4) Инструктажи за осигуряване на безопасни условия за възпитание, обучение и труд се провеждат от учители и от оторизирани лица, както и когато ученици, педагогически и непедagogически персонал или лица от други организации извършват самостоятелно или съвместно следните дейности:

1. ремонт, монтаж и демонтаж на апарати и съоръжения;
2. ремонт на различни видове инсталации - електрически, отоплителни, вентилационни, климатични, водопроводни и канализационни;
3. строително-монтажни дейности на училищната сграда или двора на училището товаро-разтоварни или транспортни дейности.

Чл. 157. (1) Инструктажите, проведени по реда на *Наредба №РД-07-2 от 16 декември 2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд* се документират в **Книга за инструктажи**.

(2) **Начален инструктаж** се провежда на лицата, които постъпват на обучение или работа, както и на лицата:

1. работещи, предоставени от предприятие, което осигурява временна заетост;
2. командировани работници или служители;
3. работещи от други предприятия, които ще работят на територията на училището;
4. лица, приети за обучение или за повишаване на квалификацията.

(3) Длъжностното лице, провело началния инструктаж на лицата, които постъпват на работа, издава **служебна бележка** съгласно приложение №2 на *Наредба №РД-07-2 от 16 декември 2009 г.*, която се съхранява в личното досие на работещия.

(4) **Периодичният** инструктаж има за цел да поддържа и допълва и допълва знанията на учениците и работещите по безопасност и здраве при обучение и работа. Той се провежда, както следва:

1. един път на три месеца за учениците през учебната година;
2. един път годишно за всички работещи.

- (5) **Периодичният** инструктаж се провежда индивидуално или групово, като на отсъстващите ученици, учители, служители и работници се провежда при явяването им в училище.
- (6) **Извънреден инструктаж се провежда при:**
1. след всяка трудова злополука, пожар, авария и природно бедствие;
  2. при константирани груби нарушения на правилата, нормите и изискванията по безопасност и здраве на обучение и работа;
  3. при промяна на технологичния процес, при въвеждане на нови машини, при промяна на работното място или организацията на работа /екскурзии, лагери, спортни състезания, фестивали и др./
- (7) **Извънреден инструктаж** се провежда и с ученици и работещи, отсъствали от работа повече от 45 календарни дни, след завръщането им на работа, преди да започнат да изпълняват преките си задължения.
- (8) **Инструктажът на работното място** е практическо запознаване на учениците, работниците и служителите с конкретните изисквания за безопасното изпълнение на дейностите и се провежда на работното място, преди да бъде възложена самостоятелна работа – лабораторни упражнения, учебни занятия по труд и техника и други.
- (9) Директорът на училището ежегодно организира форми за повишаване на знанията по безопасността, хигиената на труда и противопожарната охрана на длъжностните лица, които ръководят и управляват трудови и учебни процеси и на тези, определени да провеждат инструктажи.
- (10) Работниците и служителите, работата, на които е свързана с използване, обслужване и поддържане на технически съоръжения, задължително да се инструктират, обучат и положат изпит по правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.
- (11) Директорът на училището да организира провеждането на периодично обучение и инструктаж по правилата за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд.
- (12) По отношение на организацията на инструктажите на учениците да се привлекат училищните настоятелства.
- (13) Не се допускат на работа лица, които не са инструктирани.
- (14) Контролът по спазването на изискванията за организацията, реда и условията за провеждане и документиране на видовете инструктажи се осъществява от директора на училището.
- (15) Въвеждането, воденето, съхранението и контролът по документацията за дейностите, осигуряващи здравословни и безопасни условия на обучение и труд се изпълнява от директора на училището или от упълномощено длъжностно лице.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА

ТРУДОВИ ЗЛОПОЛУКИ

Чл. 158. (1) За трудови злополуки се считат всички травматични увреждания, станали по време и във връзка или по повод на извършваната работа, както и всяко увреждане на здравословното състояние, настъпило в резултат на изпълняваните трудови задължения.

(2) Регистрират се всички трудови злополуки, които са станали с работници или служители и са предизвикали загубване на работоспособност за един или повече дни.

(3) За всяка трудова злополука самият пострадал или най-близкият свидетел на злополуката незабавно уведомява училищния директор.

(4) Трудовата злополука се установява от директора на учебното заведение с акт рамките на 24 часа, считано от деня на злополуката, а професионалното заболяване - в тридневен срок от неговото констатиране от съответните здравни органи.

(5) Директорът на учебното заведение организира регистрирането, отчитането и анализирането на трудовите злополуки и професионални заболявания по установения в Република България ред.

(6) Директора незабавно уведомява РУО, регионалните инспекции по труда, органите на МВР, прокуратурата и Гражданска защита в случаите на тежки или със смъртен изход трудови злополуки и тежки аварии.

(7) Мерки за предотвратяване на трудовите злополуки и на общите и професионални заболявания се вземат от директора на училището.

ГЛАВА ПЕТА

ДОЛЕКАРСКА ПОМОЩ

Чл. 159. (1) Да се ползват правилата, предназначени за обучение на работниците и служителите за оказване на първа долекарска помощ при увреждане здравето на хора при трудовата им дейност, утвърдени от министъра на здравеопазването и министъра на труда и социалните грижи.

(2) Спазването на Правилата за оказване на първа долекарска помощ утвърдени на основание чл. 276 ал. 1 и ал. 2 от КТ е задължително.

(3) При изпадане на ученици в гърч да се запази спокойствие, да се постави детето далеч от остри и горещи предмети, да се разхлабят пристягащите дрехи, да се постави тялото в странично положение и да се повика веднага училищния лекар или медицинското лице, обслужващо училището. Да не се правят опити за ограничаване на гърчовите движения и свестяване /пръскане с вода и изкуствено дишане, които влошават състоянието на детето/, да се изнесе на свеж въздух пострадалият и да не се дават течности и вода през устата.

(4) При настъпване на алергичен шок на мястото на инфектиране да се постави турникет.

- (5) Медицинското лице в училището обучава групи от класовете за оказване на първа долекарска помощ при токов удар, изгаряне, порезни рани и счупване на крайници.
- (6) При колапс да се напляска лицето и да се напръска с вода, да се дадат тонизиращи напитки или вода.
- (7) При травматизъм да се направи компресивна превръзка, при счупване на крайник или открита фрактура да не се предприема нищо. При внезапно падане пострадалият се оставя на мястото на произшествието до идването на медицинския специалист, като се отстраняват наблюдателите и се оставят само двама преки свидетели на произшествието.
- (8) При повръщане да не се дават вода или течности през устата.
- (9) При удар от електрически ток да се освободи пострадалият от проводника при сигурни предпазни мерки; с дървен предмет. Пострадалият да се постави на пода с обърнати настрани глава без възглавница и да се започне външен сърдечен масаж, след което вдишване уста в уста или уста в нос.

ГЛАВА ШЕСТА

ПРОПУСКАТЕЛЕН РЕЖИМ В УЧИЛИЩЕ

Чл. 160. (1) Пропускателния режим се осъществява от 7.00 ч. до 17.30 ч. от портиера на училището.

(2) Задължения по време на осъществяване на пропускателния режим:

1. Влизането в училището да става само с представяне на лична карта и записване на данните от нея в дневника на портиера.
2. В сградата не се допускат лица, които не могат да се легитимират.
3. За ежедневно влизащите в училище възрастни лица, придружаващи малки ученици да се изготвят от класните ръководители **списъци**, с пълните данни на лицата.
4. В училище не се допускат лица със съмнително поведение, употребили алкохол и с обемни багажи.
5. Учениците в училището носят задължително лична карта и ученическа книжка, които представят при поискване от портиера, дежурни учители и други длъжностни лица.
6. Абсолютно се забравяна пушенето и употребата на алкохол в двора и на спортната площадка.
7. Забранява се влизането на пътни превозни средства в двора на училището. Те се допускат само при необходимост.

(3) Правила за работа със СОТ /сигнално-охранителна техника/:

1. Изискванията за включване на сигнално-охранителната система са:

1.1 всички врати и прозорци трябва да бъдат добре затворени;

1.2 входната врата, на която има монтирана техника трябва да бъде също добре затворена

2. При издаването и приемането на обекта отговорниците обхождат всички помещения и проверяват състоянието им.
3. В случай на необходимост служителите от охранителната служба сигнализират директора и отговорните лица.
4. За получен сигнали и/или възникнал проблем се уведомява своевременно директора.

ГЛАВА СЕДМА

ИНСТРУКЦИИ В СУ „ХРИСТО БОТЕВ”

Чл. 161. (1) ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД В КОМПЮТЪРНИТЕ ЗАЛИ

- (2) При работа с компютрите учениците трябва да са разположени на разстояние 0,50 - 0,70 м от екрана, а разстоянието между очите и клавиатурата да е 0,40 - 0,50 м.
- (3) При работа с компютрите се изисква учениците да стоят изправени на столовете, с удобно разположени върху масите ръце, така че да се постига максимално удобство при работата с клавиатурата и мишката.
- (4) Не се разрешава провеждане на две последователни занятия без осигуряване на активна почивка между тях от 10-15 мин.
- (5) При работа в компютърната зала учениците трябва да внимават за опасности свързани с неизправности в ел. инсталацията /оголени кабели, повредени контакти, ел. ключове, щепсели и др./ и при откриването на такива да предупреждават незабавно преподавателя, без да правят опити да ги поправят.
- (6) При движение в залата учениците да не се допират до захранващите кабели на компютрите и друга техника, както и до кабелите на компютърната мрежа.
- (7) Компютрите и останалата техника в залата се включват само след разрешение на преподавател.
- (8) При влизане в залата учениците са длъжни да изчакват напускането и от тези, за които занятията са приключили.
- (9) Поради наличието в залата на електрическа инсталация по работните маси, се забранява внасянето на напитки и течности.

Чл. 162. (1) ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНИ УСЛОВИЯ НА ТРУД В КАБИНЕТИТЕ ПО ХИМИЯ И ФИЗИКА

- (2) Химическите реактиви да се съхраняват в метален шкаф, който се заключва. Киселините, основите и другите реактиви се съхраняват отделно.
- (3) Всички реактиви следва да се съхраняват в пластмасови, стъклени или керамични съдове, затварящи се плътно. На съдовете трябва да са залепени етикети с названието и концентрацията

на веществото. На отровните вещества се поставя надпис „*Отрова*”, а на горящите „*Огнеопасно*”.

(4) При разреждане на киселини трябва да се налива във водата, а не обратно. Наливането в съдовете на концентрирани разтвори трябва да става на тънка струйка.

(5) Забранено е изливането на химични реактиви, непригодни за по-нататъшна употреба, в канализацията.

(6) Категорично се забранява учениците да работят с концентрирани киселини и разтвори на разяждащи основи.

(7) Необходимо е в кабинета да има запас от неутрализиращи вещества, в случай на попадане на киселини или основи върху кожата на човека или дрехите.

(8) Лесно възпламеняващи се течности (етер, бензин, ацетон) по време на провеждане на опити трябва да се поставят далеч от нагреватели, които могат да предизвикат възпламеняването им. Преливането на тези течности трябва да става над специална кювета, като не се допуска разливането им. При работа с такива течности не бива да се пуши, да се пали кибрит или запалка.

(9) При разливане на етер, бензин или други лесно запалими течности в лабораторията да се загасят всички нагревателни уреди и спиртни лампи, а помещението да се проветри.

(10) Категорично се забранява използването на бензин като гориво.

(11) Не бива да се пали спиртна лампа от друга горяща спиртна лампа. За избягване на взрив не се допуска изгаряне на спирта повече от 2/3 от обема на съда. Спиртните лампи да не се гасят чрез духане, а само с капачките им.

(12) В химическите лаборатории се обзавеждат аптечки с необходимите медикаменти за оказване на помощ при необходимост.

(13) Преди използване на ел. уреди е необходимо старателно запознаване с описанието им и преди да се включи да се провери съответства ли напрежението в мрежата на това, за което е предназначен уредът.

(14) Уредите, използвани от учениците, трябва да имат ограничаващи устройства, изключващи възможността за поражения от ел. ток.

(15) При съставяне на ел. вериги съединителните проводници трябва да бъдат гъвкави, добре изолирани, с накрайници. Сечението на проводниците трябва да съответства на големината на тока, течащ през тях.

(16) Инструментите, използвани в ел. монтажните работи трябва да имат изолирани ръкохватки.

(17) Наличието на напрежение във веригата може да се проверява само с уреди, а не по физиологичното му действие.

(18) С цел избягване на поражение от статично електричество всички кондензатори веднага след опитите се разреждат.

Чл. 163. (1) ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНИТЕ УСЛОВИЯ ЗА ПЪТУВАНЕ С УЧИЛИЩНИЯ АВТОБУС. Всеки ученик, който пътува с училищния автобус е длъжен да се запознае и спазва настоящия инструктаж.

(2) По време на пътуване с училищния автобус на учениците е забранено:

1. Да напускат определените им места в автобуса по време на пътуване без разрешение на шофьора;
2. Да се разхождат в превозното средство;
3. Да слушат музика и да вдигат шум, както и да разговарят с шофьора по време на движение.
4. Да носят опасни за здравето и живота предмети (запалки, кибрити, пиратки, остри предмети), алкохол и наркотични вещества.
5. Да влизат в пререкания, употреба на сила, физическа саморазправа, като за всеки възникнал проблем, учениците да се обръщат единствено към шофьора/към придружителя/ на автобуса, а в училище да уведомят класния ръководител незабавно.
6. Да консумират храни и напитки по време на движение. Да изхвърлят отпадъците в определените за целта места;

(3) По време на пътуване с училищния автобус учениците са задължени:

1. Да не замърсяват автобуса
2. Да спазват всички указания, дадени от шофьора;
3. Да спазват правилата за безопасно качване и слизане от автобуса, както и по време на пътуване; да се качват и слизат от автобуса внимателно и спокойно, без да се блъскат и да дават предимство на по-малките ученици.
4. Да уведомяват своевременно шофьора/придружителя/ за възникнал здравословен проблем, физиологично неразположение, за възникнал проблем или ситуация, независимо от техния характер
5. Да опазват своето имущество и това на останалите ученици
6. Да проявяват разбиране, толерантност и уважение към останалите ученици и към шофьора.

Чл. 164. (1) ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНИТЕ УСЛОВИЯ НА ТРУД НА ДОМАКИН/РАБОТНИК-ПОДДРЪЖКА

(2) По време на работа работникът е длъжен да изпълнява следното :

1. Да работи с установените лични предпазни средства ;
2. Да не отвлича вниманието си с други неща и лица ;
3. Да извършва производствените операции по указания му безопасен начин ;
4. Да не пуши в работилницата ;

5. При извършване на ел. монтажни работи да се изключват уреди с изолирани ръкохватки;
6. Състоянието на изолацията и сигурността на електрообезопасяване да се проверят най-малко два пъти в годината.
7. Да не се пипат открити тоководещи части;
8. При евентуално запалване на електрическата инсталация, апарати или съоръжения незабавно да се изключи напрежението, да се гаси само с пожарогасители с въглероден диоксид;
9. Всички неизправности засягащи безопасността и здравето на работниците на инсталациите или повреди на МТБ да се отстраняват на време.

Чл. 165. (1) ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА НА ХИГИЕНИСТИТЕ:

1. Почистването на стъклата на прозорците, на перилата да става с особено внимание, като навеждането навън е минимално;
2. При подготвянето на дезинфекционните разтвори, поставянето на хлорна вар да се спазват точните съотношения, посочени от медицинското лице, с цел предотвратяване на инхалирането на отровни газове / хлор и др./;
3. При работа с препарати като кислота, киселина, белина и др. да се работи с гумени ръкавици и да се поставя марлена превръзка на устата;
4. Почистването на сняг, лед в района на училището да става с подходящо облекло и обувки, за да се избегнат навяхвания и счупвания;
5. При хигиенизирането на двора и районите около училището отпадъците да се изхвърлят на определените за това места, а да не се горят с цел намаляване на пожарната опасност и избягване замърсяването с отровни вещества отделени при горенето

Чл. 166. (1) ИНСТРУКЦИЯ ЗА БЕЗОПАСНА РАБОТА НА АДМИНИСТРАТИВНО – ТЕХНИЧЕСКИЯ ПЕРСОНАЛ:

1. При работа с компютър трябва да разстоянието от екрана да е 0,50 – 0,70 м, а разстоянието между очите и клавиатурата да е 0,40 – 0,50 м.
2. При работа с компютрите трябва да се стои изправен на стола, с удобно разположени върху масите ръце, така че да се постига максимално удобство при работа с клавиатурата и мишката.
3. На всеки час непрекъснатата работа с компютър се препоръчват 15 min/мин/ почивка;
4. При работа трябва да се внимава за опасности свързани с неизправности в ел.инсталацията и при откриване на такива да се предупреди електротехника без да се прави опити да ги поправят;
5. Забранява се включването на отоплителни уреди извън специално оборудвани за тази цел пожаробезопасни места;

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

ТЕРМИНИ И ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПО ОХРАНА НА ТРУДА

- **Индивидуално работно място** - място, предназначено за работа на едно лице.
- **Постоянно работно място** - работното място, където се намират работещите през голямата част от работното време.
- **Категория работа**- работа според енергоразхода на организма.
- **Оптимална норма за вредност** - най-благоприятната, най-подходящата стойност.
- **Допустима норма за вредност** - стойност, до която не се предизвиква заболяване или отклонение в здравното състояние на работещите в хода на трудовата им дейност.
- **Вредни вещества** - вещества, които постъпили в организма макар и в минимални количества, могат да доведат до различни по степен функционални разстройства или увреждания на тъкани или органи.
- **Пределно допустими концентрации** - на дадено вредно вещество във въздуха на работната среда е най-високата допустима концентрация, която не предизвиква заболявания или отклонения в здравното състояние.
- **Охрана на труда** - система от нормативни актове и съответстващите им социално-икономически, организационни, технически и хигиенни мероприятия и средства, които осигуряват безопасността, запазването на здравето и работоспособността в процеса на труда.
- **Условия на труд** - съвкупност от фактори на производствената среда, оказващи влияние на здравето и работоспособността на човека.
- **Безопасни и здравословни условия на възпитание, обучение и труд** - обхваща както материални, така и нематериални условия, които предотвратяват и отстраняват вредното въздействие в работната среда при реализиране на трудовата дейност:
  - **материалните условия** на възпитание, обучение и труд са безопасни, когато позволяват учебният и трудовият процес да се осъществи така, че да бъде опазен физически човекът от вредното външно въздействие върху него, а здравословни, ако позволяват нормално функциониране на човешкия организъм при пребиваване в работна среда;
  - **нематериалните условия**, към тях се отнасят инструктажът, обучението, дисциплината, квалификацията, правоспособност, умения, опит, възможност и други.
- **Безопасност на труда** - състояние на условията на труд, при които е изключено въздействието на опасни и вредни производствени фактори върху работещите.
- **Техника на безопасност** - система от организационни и технически мероприятия и средства, които предотвратяват въздействието на опасни производствени фактори върху работещите.

- **Изисквания за безопасност на труда** - изисквания, определени в нормативните актове, нормативно-техническата документация, правила или инструкции, изпълнението на които осигурява безопасността на работещите.
- **Професионално заболяване** - заболяване, причинено от въздействието на вредни условия на труд.
- **Работодател**- по смисъла на тази наредба е директорът на учебното заведение.
- **Длъжностно лице** - е работник или служител, на когото е възложено да упражнява ръководство на трудовия процес /учебно-възпитателния/ в учебното заведение.
- **Електрическа уредба** - съвкупност от технологично комплектовани и монтирани електрически машини, съоръжения и апарати или част от тях за производство, преобразуване, предаване, разпределение и консумиране на електрическа енергия.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

- §1. Правилникът за осигуряване на безопасни условия на възпитание, обучение и труд в училище се издава на основание на чл. 5 ал. 1 от Инструкция № 5 от 05.07.96 г. на МОН. Правилникът е приет и актуализиран на заседание на Общо събрание на 14.09.2021 г. с Протокол № 5 – Решение № 9.
- §2. Настоящият правилник влиза в сила от началото на учебната 2021/2022 година.
- §3. Указания за прилагане на правилника се дават от назначеното със заповед на директора длъжностно лице.
- §4. Контролът по спазването на правилника се осъществява от директора на училището.
- §5. Настоящият правилник се излага на общодостъпно място в училището.
- §6. С Правилника, по утвърден график, се запознават педагогическият, непедagogическият персонал и родителите.
- §7. Длъжностно лице за координиране и контрол на дейностите, регламентирани в ПБУВОТ е Стефка Димитрова Митрова, определен със заповед на директора № РД-04-2-838/14.09.2021 г.
- §8. Цялостен контрол по спазване на ПБУВОТ се осъществява от директора на СУ „Христо Ботев“ – град Септември.

1. Нормативни основания и допълнителна информация:

1. Кодекс на труда.
2. Закон за училищното и предучилищното образование.
3. Закон за здравето.
4. Закон за интеграция на хората с увреждания.
5. Закон за здравословни и безопасни условия на труд.

6. Закон за защита при бедствия.
7. Наредба № 3/1987 г. за задължителните предварителни и периодични медицински прегледи на работниците.
8. Наредба № 3/98 г. за функциите и задачите на длъжностните лица и на специализираните служби в предприятията за организиране на изпълнението на дейностите, свързани със защита от професионални рискове и превенция на тези рискове.
9. Наредба № 4/2010 г. за мълниезащита на сгради, външни съоразения и открити пространства.
10. Наредба № 5/1999 г. за реда, начина и периодичността на извършване на оценка на риска.
11. Наредба № 5/2006 г. за хигиената на храните.
12. Наредба № РД-07-1/2012 г. за определяне на работните места, подходящи за трудоустрояване на лица с намалена работоспособност.
13. Наредба № РД-07/8/2008 г. за минималните изисквания за знаци и сигнали за безопасност и/или здраве при работа.
14. Наредба № РД-07-2/2009 г. за условията и реда за провеждането на периодично обучение и инструктаж на работниците и служителите и правилата за осигуряване на здравословни и безопасни условия на труд.
15. Наредба № 8121з-647 от 01.10.2014 г. за правилата и нормите за пожарна безопасност при експлоатация на обектите.
16. Инструкция от 5.07.1996 г. за изискванията за безопасни условия на възпитание, обучение и труд в системата на народната просвета.